Ivan Merz

MISLI

IVAN MERZ
1896. - 1928.

U ovoj knjizi objavljen je izbor najljepših izreka i misli Ivana Merza sakupljenih iz njegove bogate duhovne baštine. Njegove su misli za mnoge bile životne ideje vodilje. Mnogima je ime Ivana Merza značilo «program života i rada» što ga je ostavio svojim primjerom i napose u svojoj pisanoj baštini. O aktualnosti i vrijednosti misli Ivana Merza govore:

Kardinal Franjo Kuharić: «Otkrivanje Merzove duše jest ulazak u jedan splet divnih planina… Ivan Merz blliješti u tom nizu velikih, vjernih sinova i kćeri naše Crkve u hrvatskom narodu kao jedan blještavi vrhunac. I kao što se na vrhunce penju hrabri planinari, tako bih želio da otkrivanje Ivana Merza u mladim dušama ove generacije, budi težnju da se penju, da idu u visine i da osjete kako je divno gledati s tih visina na široke horizonte Božje stvarnosti i da osjete kako je čist zrak u visinama, te da uvijek prema njima teže.»

Ton Smerdel, književnik: «Iz svakog rada koji je Merz napisao osjetio sam snagu, jer sve ono što je napisao, napisao je u svetom zanosu i blistavom okrilju nerazjašnjene Milosti. To je bila njegova snaga, a i danas je.»

IVAN MERZ

MISLI

2. izdanje

Zagreb, 2002.

POSTULATURA
ZA BEATIFIKACIJU IVANA MERZA

Ivan Merz
M I S L I

priredio i komentirao
Božidar Nagy, DI, postulator

1. izdanje 2001.
2. izdanje 2002.

Izdavač:
Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza
Zagreb, Vlaška 93

Za izdavača:
Božidar Nagy

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica – Zagreb

UDK 242

MERZ, Ivan
Misli / Ivan Merz ; <priredio i komentirao Božidar Nagy>. – Zagreb :
Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, 2001.
Bibliografija.
ISBN 953-96923-2-6

410709073

Kompjutorska priprema:
Medijski centar »Glas Slavonije« d.d., Osijek

Tisak:
PAN - Papirna industrija, Zagreb

Predgovor

"Iz svakog rada koji je Merz napisao, osjetio sam snagu, jer sve ono što je napisao, napisao je u svetom zanosu i blistavom okrilju nerazjašnjene Milosti. To je bila njegova snaga, a i danas je.»

Tim je riječima jedan suvremenik Ivana Merza i suradnik u apostolatu Ton S.,[1] - koji Merza nije nikad osobno susreo ni vidio, nego je samo čitao njegove tekstove - izrazio ono što su toliki osjetili i doživjeli: misli Ivana Merza, njegovi spisi i tekstovi proviru iz jednog duboko religioznog kršćanskog iskustva, iz doživljenih i proživljenih istina katoličke vjere, napisane su u «blistavom okrilju Milosti». I tu je njihova snaga, očaravajuća privlačnost i ljepota, koja potiče i poziva na razmišljanje.

Bogata duhovna baština Ivana Merza

Ivan Merz je u svome kratkom životu mnogo toga napisao: opširan dnevnik, doktorsku disertaciju, brojne članke, brošure, studije; mnoga djela ostala su još u rukopisu. Napose je njegov dnevnik pravi izvor za poznavanje njegove osobnosti i rudnik divnih misli i izreka koje svjedoče o djelovanju Božje milosti u njegovu životu. Mnogi od tih spisa već su objavljeni.

S odvijanjem postupka za njegovo proglašenje blaženim pokazala se hitna potreba da se izda izbor njegovih najljepših misli u vidu što boljeg upoznavanja njegove osobe i djela, širenja njegove duhovnosti i poznavanja poruke koju nam Bog upućuje preko njegova svetačkog lika. Stoga smo iz njegove bogate baštine probrali misli koje poput biserja sjaje i imaju što reći i čovjeku današnjice.

---

[1] Ton Smerdel, «In gloriosam memoriam», *Nedjelja,* 18.V.1930.

Čovjek vjere i svetosti

Kroz njegove misli koje nam govore o njegovoj živoj vjeri, možemo zaći u svetište njegova srca prožeto Milošću, diviti se otajstvu Boga koji prebiva u toj odabranoj ljudskoj duši koju je vodio prema vrhuncima svetosti.

Kad se pročitaju ove njegove misli spontano nam se nameću tri riječi kojima možemo definirati njihova autora: čovjek vjere i svetosti.

Merz, kako nam izranja iz ovih misli jest čovjek duboke katoličke vjere, čovjek zadivljujućih moralnih vrlina, i čovjek kršćanske savršenosti i svetosti do koje su uzdizao postupno, uz osoban trud, vođen Milošću Božjom.

U želji da ovo izdanje njegovih misli učinimo što dostupnijim širokoj publici morali smo se odreći brojnih citata koji upućuju na izvore odakle su pojedine izreke i misli uzete. One koji, međutim, žele točno znati izvore njegovih misli, upućujemo na dvije knjige Ivana Merza gdje se te misli nalaze u svome kontekstu i s naznakom odakle su uzete. To su:

«Put k Suncu – Ivan Merz ti govori» (Zagreb, FTI, 1993) i «Plamen za visinama» (Zagreb, FTI, 1999.) U tim dvjema publikacijama čitatelj će naći još mnoge druge Ivanove vrijedne tekstove koji nisu mogli ući u ovo izdanje Merzovih misli. Također će ondje pronaći i cjelovitu bibliografiju Merzovih objavljenih radova, studija i članka.

Izvori Merzovih misli

Ovdje objavljene Merzove misli uzete su u prvom redu iz njegova dnevnika, zatim njegovih članaka, njegove privatne korespondencije, te iz izjava njegovim prijateljima. Nastajale se u rasponu od petnaest godina, tj. od Merzove navršene

17. godine kad je započeo voditi svoj dnevnik, pa sve do kraja njegova života; posljednje misli na kraju ove knjižice uzete su iz njegova testamenta koji je napisao neposredno prije smrti. Sve te misli nastajale su u raznim okolnostima. Mnoge su uzete iz njegova dnevnika, a bile su zapisane još u srednjoj školi, pa na bojištu za vrijeme prvog svjetskog rata, ili tijekom studija na europskim sveučilištima. Druge su uzete iz njegovih članaka i studija koje je objavljivao već kao zreo katolički intelektualac boraveći i djelujući u Zagrebu.

No i ovako donesene, izvan svoga konteksta i bez naznake izvora, Merzove misli imaju svoju snagu i poruku.

Okolnosti u kojima su misli nastajale

Da bi se što bolje uočila vrijednost Merzovih misli dobro je obratiti pozornost na činjenicu kada i u kojim okolnostima je Merz određenu misao napisao. Npr. nije isto da li je nešto izrekao kao mladić u dobi od 18 ili 20 godina kada je još bio u razdoblju dozrijevanja, nutarnjih borbi, traženja sebe i svoga identiteta, ili ju je napisao već kao zreli, izgrađeni katolički intelektualac sa svojih 25 ili 30 godina. Te okolnosti u kojima je Merz napisao određene misli, a koje ponegdje povećavaju njihovu vrijednost, čitatelj će pronaći u gore spomenutim knjigama.

Merzove misli – ideje vodilje za život

Misli Ivana Merza postale su ideje vodilje mnogim mladima i odraslima kako su to mnogi posvjedočili. Njegovo ime značilo je program života i rada cijelom jednom naraštaju mladih katolika. Koji puta je bila dovoljna samo jedna Merzova rečenica da osvijetli životni put i dade hrabrosti u određenoj životnoj situaciji kako svjedoči dr. B. K.

iz Zagreba, koja reče kako joj je samo jedna Merzova rečenica - "ići u neugodne situacije" - veoma mnogo pomogla u životu.[2] (Merz ju je napisao u Parizu kao jednu od svojih odluka u svome "životnom pravilu").

Uspon prema svetosti kroz trud i napor

U duhovnom razvoju Ivana Merza prema svetosti postoji stupnjevitost i uspon što se može uočiti čitajući njegove misli i tekstove kad su poredani kronološki. Prve godine mladenaštva često su ispunjene nejasnoćama, lutanjem i traženjem na vjerskom i moralnom području što je našlo odjeka u njegovom dnevniku. Merz se postupno uzdizao prema kršćanskoj svetosti, ali to nije išlo bez borbe, odricanja, uočavanja svojih slabosti i otpora ljudske naravi; nakon mladenačkih lutanja i traženja, te nakon duboko doživljenog obraćenja tijekom rata, Merz dolazi do dubokog iskustva vjere i izgrađenih kršćanskih stavova koji su karakteristični za zreli period njegova života, što nalazimo u njegovim tekstovima objavljenima u raznim člancima i djelima nastalim posljednjih godina njegova života.

Kardinal Franjo Kuharić o Ivanu Merzu

O snazi i ljepoti Merzovih misli izrazio se i Kardinal Franjo Kuharić:

«Otkrivanje Merzove duše jest ulazak u jedan splet divnih planina… Ivan Merz blliješti u tom nizu velikih, vjernih sinova i kćeri naše Crkve u hrvatskom narodu kao jedan blještavi vrhunac. I kao što se na vrhunce penju hrabri planinari, tako bih želio da otkrivanje Ivana Merza u mladim dušama

[2] Vidi: Ivan Merz - Glasilo Postulature, br. 1-2, 1982., str. 38

ove generacije, ovih naših prilika, budi težnju da se penju, da idu u visine i da osjete kako je divno gledati s tih visina na široke horizonte Božje stvarnosti i da osjete kako je čist zrak u visinama, te da uvijek prema njima teže… Ivan Merz ima mnogo toga reći danas našim mladima, našim sjemeništarcima, našim bogoslovima, našim redovnicima i redovnicama, nama svećenicima i biskupima." (Govor na svečanoj Akademiji prigodom 50. obljetnice smrti I. Merza, u Zagrebu, 25.XI.1978.)

* * * * *

Kada je Ivan Merz već bio otišao u Vječni život, zahvalna mladež donijela mu je na grob vijenac sa svilenom vrpcom na kojoj je bilo napisano:

"*HVALA TI, ORLE KRISTOV,*

ŠTO SI NAM POKAZAO PUT K '*SUNCU*'*!*"

Ta rečenica možda najbolje izražava što je Ivan Merz značio za svoje vrijeme, a što on može značiti i danas, jer poruke svetih, Božjih ljudi, njihove misli jesu uvijek aktualne.

Želimo vam, dragi čitatelji da se, čitajući ove misli, i sami u to uvjerite!

o. Božidar Nagy, D.I.

postulator kauze
za beatifikaciju Ivana Merza

IVAN MERZ

1896. - 1928.

Biografski podaci

Ivan Merz je rođen u Banjoj Luci 16. XII. 1896. god. Odgajan je u liberalnoj sredini. Gimnaziju je završio u rodnom mjestu. Nakon mature, 1914. god., pohađa kroz tri mjeseca vojnu akademiju, a potom 1915. započinje studij prava na Bečkom sveučilištu. Prvi svjetski rat prekida mu studij. Mobiliziran je. Proživljava sve strahote rata na fronti u Italiji od 1916. do 1918. Nakon rata nastavlja studij književnosti u Beču od 1919. do 1920. i dovršava ga u Parizu tijekom dvije godine, od 1920. do 1922.

Po završetku studija, u jesen 1922. god., dolazi u Zagreb gdje postaje profesor francuskog jezika i književnosti na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji. Doktorirao je 1923. na Filozofskom fakultetu Zagrebačkog sveučilišta radnjom pisanom na francuskom o utjecaju liturgije na francuske pisce. Potom kroz dvije godine, od 1923. do 1925., kao prvi laik u Hrvatskoj studira filozofiju i teologiju pod vodstvom isusovaca nastojeći se tako što bolje osposobiti za svoj apostolski rad.

Razmišljanjem, studijem, a osobito u krvi i plamenu rata dolazi do spoznaje o istinitosti kršćanske vjere. Potpuno se dariva Kristu načinivši kao

laik zavjet vječne čistoće. Sve svoje slobodno vrijeme posvećuje odgoju hrvatske mladeži u katoličkoj organizaciji "Hrvatski Orlovski Savez" kojoj je dao geslo "Žrtva - Euharistija - Apostolat". Kao katolički intelektualac riječju i perom oduševljava mlade i odrasle za Krista i Crkvu. Jedan je od prvaka liturgijskog pokreta među Hrvatima. Sustavno u Hrvatsku uvodi ideje Katoličke Akcije Pape Pija XI. Glavna njegova karakteristika kao katoličkog intelektualca jest ljubav i odanost Katoličkoj Crkvi, Rimu i Papinstvu, što je nastojao usaditi kod svih s kojima je saobraćao. Premda mlad i kao laik smatran je "stupom Crkve" u Hrvatskoj.

Svojim apostolskim radom i svojom opsežnom spisateljskom djelatnošću u katoličkom tisku ostavio je dragocjenu duhovnu baštinu koja je postala izvor nadahnuća budućim naraštajima. Namjeravao je osnovati svjetovni institut - zajednicu laika koji bi radili za Krista i Crkvu. Nakon njegove smrti ovu je zamisao djelomično ostvarila Marica Stanković, osnovavši žensku Zajednicu Suradnica Krista Kralja, kao prvi svjetovni institut u Hrvatskoj. Ime Ivana Merza značilo je, a znači i danas, program života i rada za vjernika katolika koji se želi aktivno angažirati u širenju Kristova Kraljevstva pod vodstvom Crkve i njezinih pastira.

Ivan Merz je bio čovjek žive vjere, iskrene molitve, samoodricanja, dnevne Pričesti, adoracije, predanog trpljenja, široke naobrazbe, bliz ljudima i svakom je čovjeku iskazivao kršćansku ljubav.

Umro je u Zagrebu 10. svibnja 1928.g. u 32. godini života, na glasu svetosti. Na samrti je prika-

zao svoj život kao žrtvu Bogu za hrvatsku mladež. Njegova žrtva donijela je obilne plodove u katoličkim organizacijama koje su nastavile ostvarivati njegovu duhovnu baštinu.

1958.g. započeo je biskupijski postupak za njegovo proglašenje blaženim. 1977.g. njegovi posmrtni ostaci preneseni su u Baziliku Srca Isusova u Zagrebu u kojoj se redovito pričešćivao, adorirao i molio posljednjih šest godina života. Od 1986. g. postupak za njegovo proglašenje blaženim odvija se u Vatikanu. Milosti i uslišanja po njegovu zagovoru se množe. Početkom 2001.g. hrvatski su biskupi zajednički uputili pismenu molbu Papi Ivanu Pavlu II. da Ivana Merza što prije proglasi blaženim. 5. srpnja 2002. u nazočnosti Pape Ivana Pavla II. objavljen je dekret o njegovim herojskim krepostima i time je otvoren put za njegovo proglašenje blaženim i svetim.

Ivan Merz je puno toga napisao, a o njemu su objavljene i mnoge biografije, studije i članci od kojih su najvažniji navedeni na kraju ove knjige. I na Internetu Merz ima svoju stranicu na adresi:

www.ffdi.hr/ivan-merz

Sve ostale informacije o časnom sluzi Božjemu Ivanu Merzu dobiju se na adresi:

Postulatura Ivana Merza, 10000 Zagreb, Vlaška 93

E-mail: postulatura.merz@ffdi.hr

ŽIVOT - SMRT

Pitanje tajne života i postojanja Ivanu se nametalo već u prvim godinama mladenaštva. Problem smrti i trpljenja s čime se na poseban način svakodnevno suočavao na fronti za vrijeme rata potpuno je promijenio njegov pogled na svijet. Jedini zadovoljavajući odgovor na problem života i postojanja postupno otkriva u kršćanskoj vjeri.

Bože, koliki li je svemir: sve svijetli, sve se kreće!

Kojom li brzinom ta neizmjernost juri i okreće se, a čovjek sve to misli. Kuda to vodi? Zašto čovjek ima tijelo, kad je on u biti duša? Zašto? Kuda? Kako? Vječne tajne.

Najviše me zanima filozofija života. Želim prodrijeti u misterij života.

Religiozni život, misao na Vječnost, Smrt, Ljubav, to je nešto veliko.

Život nije uživanje, nego žrtva.

Život je borba za Istinom i promotrimo ga.

Život nam mora biti žrtva, da mnogo lijepoga ne gleda.

Ovaj je život samo kratka priprava za vječnost.

Trebamo nastojati zasladiti i ovo kratko doba života asketskim životom.

Osjećam kako je ovaj život samo prolazna faza u onaj trajni.

Ne protivimo se harmoniji koja vlada u svemiru!

Život je kratka teška kušnja i tko ovu preboli stupa u život pun sjaja i boja.

Bol, patnja, pogled na tolike tisuće iznakaženih, mrtvih i ispaćenih ljudi pere sa čovjeka sve prolazno i velikom mu energijom sugerira smisao života.

Uistinu, kad se čovjek zavuče u samoću, u tamu, sav realni svijet čini mu se snom.

Čovjek u samoći i tami osjeća da je duševni svijet, svijet noći i molitve, realniji od svega što vidljivo postoji. Treba težiti samo za tim.

Najvažnije je pitanje za čovjeka problem smrti.

Iskreno govoreći, ja se ne bojim smrti, ta tamo gore je ono pravo carstvo.

PROLAZNOST - VJEČNOST

Razmišljajući o tajni života i smrti Ivan veoma brzo uočava prolaznost svega zemaljskoga. Misao na vječnost stalno mu je nazočna. Odgovore na sva ta životna pitanja nalazi u kršćanskoj vjeri.

Ima li čovjek ovdje pravo na sreću? Zar nije ovaj svijet - svijet rada i muke, i kako se čovjek pokaže u tom radu, dobiva nagradu na drugom svijetu, koji je vječan.

Kad je u prirodi sve tako sjajno uređeno mora biti i vječnost našega života u smislu pravednosti.

Za nas je dika probijati se kroz život i gomilati blaga za onaj veliki život.

U ovome leži filozofija sreće: valja postaviti težište svih naših želja u onaj svijet.

Misleći na prolaznost ne mili mi se uopće ništa. Jedini asketski, monaški život u obožavanju Euharistije možda daje zadovoljstvo.

Znamo da je ovaj život vrlo kratka faza i da ćemo zatim biti u vječnome nebu.

Treba sve sile ovoga života usredotočiti prema životu koji slijedi nakon boravka na zemlji.

Budimo junački, žrtvujmo sekundu ovoga života da uđemo u beskonačno nebo.

Moramo uvijek biti svjesni kratkotrajnosti življenja i da je ono samo minimalna faza vječnosti.

Upotrijebimo sve naše energije da spasimo naše duše i što više duša naših bližnjih.

Proći će i roditelji i sve će izgledati kao san, dok i ja ne zađem u tamnu, groznu ulicu. Ne, nije tamna i grozna, nego svijetla, puna nadnaravnog sjaja. Tamo se slavi Resurrectio - Uskrsnuće.

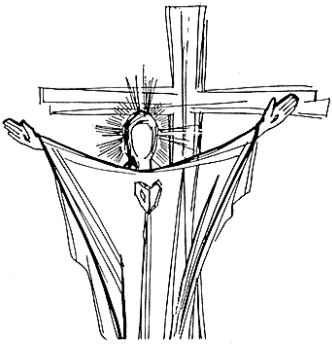
Odricanje i Euharistija su putovi koji nas vode prema vječnosti.

Čovjek je ovdje samo putnik, njegovo pravo određenje nije na toj zemlji, on je izabran za nešto više.

Valja iščeznuti sa zemlje, izgorjeti, da uđem sa što više bližnjih onamo gdje nas čeka, Otac, Sin, Blažena Djevica Marija u Duhu Svetomu, apostoli, mučenici, anđeli, djevice, - svi oni beskrajni svjetovi Apokalipse.

Kad će konačno doći vrijeme kad neće više biti nikakvog grijeha? Kad ćemo vidjeti uskrsnulog Jaganjca i sjaj njegove vječno lijepe Majke?

Kada ćemo biti ujedinjeni u pjevanju nebeskih korova, kada ćemo se izgubiti u vječnom pjevanju Sanctus, Sanctus, Sanctus, obavijenim božanskim sjajem?

Ivan Merz, maturant,
Banja Luka, 1914.

BOG

Ivan promatra stvoreni svijet oko sebe i logičkim razmišljanjem zaključuje na postojanje Stvoritelja koji svime upravlja. Njegova vjera u Boga, međutim, prolazila je kroz krize i sumnje. Postupno, napose kroz iskustvo patnje u ratu, njegova se vjera pročišćava, učvršćuje i on raste u čežnji i ljubavi za sjedinjenjem s Bogom.

Sve divote svijeta, sva priroda, dovode do spoznaje da je to sve od neizmjernog Duha, od Ideala čovječanstva, od Istine, Dobrote i Ljepote.

Tajna me je noći sve više zaokupljala i u kretanju svemira osjetih bilo Onoga koji je bio u početku, koji jest sada i koji će kraljevati u vijeke vjekova.

Božje melodije drže i napunjaju sav svemir.

U svakoj je ljudskoj duši težnja za nečim velikim.

Za Bogom naše srce eruptivno teži.

Bog postoji i ja tvrdo vjerujem i u najjačim časovima kušnje i sumnje da je On jedini, vječni, veliki Bog.

Vjerujem u Gospoda Boga svemogućega, vjerujem da je On savršen Duh u slobodi volje i veličini.

Činjenica je da Bog postoji, da Ga osjećam oko sebe, u sebi, tu ovdje, ondje, svagdje.

Kad Bog postoji, već slijedi da naš život ima svrhu.

Ako vjerujemo u apsolutno Božanstvo, tada nema slučaja.

Ljubav prema roditeljima mi svjedoči da ljubav, duša, Bog nije utopija, da sve ovo postoji, da je čovjek, uistinu, ideja koja teži svome izvoru.

Gdje nema Tebe, Bože, tamo nema ni veselja.

Sav je život borba između dobra i zla kojom dolazimo Idealu našega života: Svevišnjemu.

Najbolja apologija Božjega djelovanja u čovječanstvu jest jedinstveni duh koji prožima katoličke pokrete svijeta.

Nikakva ljudska sila, nikakav filozofski sistem ne može stvoriti jedinstveni duh koji prožima katoličke pokrete svijeta. To je djelo Sile, koja je iznad nas i koju mi tražimo i želimo spoznati.

RELIGIJA

Čitajući Ivanov dnevnik zapažamo kako je preko umjetnosti i potom kroz osobno razmišljanje Ivan dolazio do spoznaje prave religije i njezine vrijednosti za svoj osobni život. Pravu religiju Merz pronalazi jedino u katoličkoj vjeri kojoj će potom posvetiti cijeli svoj život.

Razgovor sa Svevišnjim, ta veza, priznavanje Svevišnjega, to je religija.

Religija je bez molitve mrtva.

Razgovor iz vlastitog čuvstva, razmišljanje o Svetom Pismu i namjerama Svevišnjega to je molitva.

Najbolja upotreba vremena jest kontemplacija o Bogu i o objavljenim istinama.

Moderno društvo očajava jer je izgubilo vezu s Praizvorom.

Apsolutno je zadovoljstvo samo u Bogu.

Naš duh teži za savršenim, velikim Duhom. U molitvi se s Njim razgovara i On mu tako čudnovato fino odgovara da čovjek misli te diše zrak visina.

Kad se srce zaleti u mistične predjele, osjeća čarobnu žeđ koja je to golemija, što je bliža Izvoru.

Bože koliko te ljubim, koliko Ti zahvaljujem što mi sada dušu napunjaš čudnom, punom slašću.

Kako se moja duša diže, kako leti k Tebi, htjela bi da nadčovječnom snagom razbije ova prsa i ode gore da se vječno s Tobom sjedini.

Postoji jedan Bog koji neprestano djeluje na ljudske duše.

MOLITVA

Ivan Merz nam nije ostavio teoriju molitve nego svoju molitvenu praksu i primjer. U ovome poglavlju sakupili smo njegove kratke molitve koje je zapisao uglavnom u svome dnevniku u raznim prigodama, kao student, ili kao vojnik na bojištu ili već kao zreo čovjek. Molitve su izašle iz dubine srca, iskreno, uvjetovane životnim okolnostima u kojima se Ivan tada nalazio. Napose kroz ove njegove molitvene uzdahe možemo još bolje upoznati njegovu dušu potpuno odanu Bogu. Gledajući unatrag i promatrajući Merzov svetački lik možemo ustvrditi da je sve dolje navedene molitve Bog Ivanu postupno uslišao.

Bože, oprosti mi što sam Te ostavio. Daj mi opet snage da Te svagdje i u svemu upoznam, da Te svagdje osjećam.

Bože, plamenom svoga milosrđa spali parazite grijeha u mojoj duši pa da dobar i svet stupim u Te.

Bože, Tješitelju, dođi i moju prirodu prožmi atomima vječnosti.

Majko moja dobra, Najveća, molim Te, napuni moju dušu lijepim osjećajima i plemenitim mislima, uvijek mi označi pravi put, pa makar mi i bilo teško slijediti ga.

Moja molitva sada ide Neoskvrnjenoj: neka me u ovom gradu Beču prati na svakom koraku. Svaki moj hod i korak neka bude usmjeren lijepom.

Majko vječna, Ti koja si utjelovljenje poezije, svega lijepog i vječnog, daj da i dalje mogu primati darove ljepote!

Bože pomozi, daj mi milost da postanem bezuvjetni gospodar tijela. Bolje je umrijeti, negoli biti mekušac, igra strasti.

O, Bože, da sam već kod Tebe! Najbolje bi bilo da plamenom svoga milosrđa sažgeš parazite grijeha, koji su se usukali u moju dušu, pa da dobar i svet stupim u Te.

Bože, daj mi urnebesnu snagu da sve svoje strasti skupim u šaku, da ih zahvatim desnicom rukom i topovskom snagom hitnem o stijenu, da se kao staklo razbiju i razlete na sve strane.

Bože, Bože, kada ću to moći, kada ću zemljom stupati pročišćen! Pomozi mi, Bože, jer je bolje ne-živjeti, nego tako živjeti.

Bože, molim Te za milost da sažgeš moju lijenost i sjetilnost! Podaj mojemu duhu nadmoć nad želucem koji me hoće pokoriti. Posveti mi tijelo i dušu!

O moj Bože, daj mi snagu da Te žarko ljubim, da tako snažno u Te vjerujem, da se bez ikakva promišljanja i straha, nevin kao dijete, kojemu nitko nije pričao o strahu, prošećem kroz mjesta, koja prijete smrću.

Bože moj, prosvijetli me da ubrzo dođem do čvrste odluke. Svagdje neka se vrši volja Tvoja, jer smo ovdje samo putnici, a u našoj se pravoj domovini neće mnogo pitati da li sam bio profesor ili zidar. Ali nešto biti valja!

Molim Te, Isuse, mogućnost da razmišljam o vječnim istinama i da se s Tobom, mojim Bogom, dnevno ujedinjujem.

Bože, uzmi me i ne dopusti da svoje oko kada na stranu bacim i da požalim svoj izbor. Daj da kalež trpljenja primim i da zazovem na ovoj zemlji Tvoje ime, da Te nakon toga mogu licem u lice gledati!

KRIST

Središte Ivanova kršćanskog iskustva bio je Isus Krist. Njega susreće i doživljava na razne načine i u raznim područjima. Najprije ga vidi kao kozmičkog vladara svemira, potom prisutnog u Euharistiji, zatim nazočnog u liturgiji Crkve i crkvenoj hijerarhiji, napose u rimskom biskupu - Papi, prepoznaje ga u bližnjemu.

Krist je Gospodar svemirske vječnosti i neizmjernosti.

Krist je iz vječnosti stupio u povijest i postavši središtem cijeloga makrokozmosa, dao nam je Sebe da nas tjelesno i duševno preporodi.

Krist je svrha i cilj našim vječnim željama.

Krist je došao na svijet da posveti svu prirodu.

Što više upoznajem katolicizam, to više vidim da je neiscrpljiviji.

Okreni se od katolicizma, sve je oko tebe mračno i ružno.

Znam i osjećam da je katolicizam jedina prava vjera... O drugima nisam nikada ni mislio da bi bile bolje od katoličke.

Katolicizam je univerzalan nosilac istine, morala i milosti.

Život na sveučilištu u Beču, onda rat, studij i napokon Lurd potpuno su me uvjerili u istinitost katoličke vjere.

Cijeli se moj život kreće oko Krista Gospodina.

Katolička je vjera moje životno zvanje i mora to biti svakom čovjeku bez iznimke.

Treba sebe posve zaboraviti radeći za našega Gospodina Isusa Krista koji je jedini vječan.

SRCE ISUSOVO

Ivan je bio veliki štovatelj Srca Isusova. Posljednjih šest godina svoga života (1922.-1928.) svakodnevno je dolazio u Baziliku Srca Isusova u Zagrebu na sv. misu i sv. pričest. Božja Providnost nagradila je njegovu ljubav prema Kristovu Srcu tako što njegovi zemni ostaci danas počivaju pod svodovima Bazilike Srca Isusova u Zagrebu. Nada u sjedinjenje s Kristovim Srcem našla je izraz i u njegovom posljednjem spisu – nadgrobnom natpisu koji mu danas stoji nad njegovim grobom.

Obavio sam devetu sv. Pričest na slavu Presv. Srca Isusova i vjerujem da ću gledati dubine Presvetog Trojstva.

Neizmjernu Kristovu ljubav moram barem nekako ovdje zaslužiti, pa ću Božjom pomoći gledati da što snažnije nastavim djelo posvećenja.

Moje su molitve Srcu Isusovu uslišane. Tata je nakon 20 godina primio sv. Pričest. Obratio ga je nadnaravni element: milost. Još ostaje mama na brizi. Srce Isusovo, pomozi!

Srce Isusovo, Tebi posvećujem svoj život: ako je na Tvoju slavu da trpim i tako dođem k Tebi, neka bude Tvoja volja.

Presveto Srce Isusovu je najjači faktor za rekristijanizaciju društva.

Sve na slavu Presvetog Srca Isusova!

Očekujem milosrđe Gospodinovo i nepodijeljeno, potpuno, vječno posjedovanje Presvetog Srca Isusova.

Ivan Merz, časnik
u Prvom svjetskom ratu,
na talijanskoj fronti, 1917.

EUHARISTIJA

Privilegirano i prvotno mjesto susreta s Kristom za Merza bila je Euharistija koja je postala središte njegova duhovnog života. Misli što ih je zabilježio o Euharistiji pune su zanosa i ljubavi. Ljubav prema Isusu nazočnom u Euharistiji bila je u ishodištu njegovih brojnih apostolskih pothvata.

Gdje je nama ljudima Bog prisutniji negoli u presvetoj Euharistiji?!

Kolika je Ljubav Njegova, kad On, Neizmjernost daje nama, malenima i ništavnima Sebe za blagovanje.

Kako je velik Onaj koji samoga sebe kao Kruh, svu svoju veličinu, svu ljubav - nama daje.

Pričest je izvor života.

Kod mise sam se tako uživio da sam zbilja mistički osjećao pretvorbu.

Kod pretvorbe sam mistički osjećao da je ondje prisutan Krist, kojemu se moramo klanjati.

Ne može se izreći što se ćuti kad se Krist sjedini s nama u Pričesti. Tu je želja za još više i više, za Kristom cijelim, za Svjetlom, za Bogom – Stvoriteljem.

Kad pomislim na svoje osjećaje kod Pričesti, kao da je to bio neki san, tajinstven, čudan i lijep san, neki osjećaj, neko ozračje, a kad sam u tom osjećaju, zaboravim sve, samo me nešto vuče, neodoljivo vuče.

Bio sam jučer na Pričesti i tako sam veseo i zadovoljan i čini mi se da se neću nikada žalostiti pa makar mi i teško bilo.

Svatko znade kako blizina Euharistije krijepi.

Upravo sada trebam duševne snage, trebam crpsti iz nepresahljivog vrela Ljubavi, iz one svesilne moći Euharistije.

Euharistija napunja dušu rasvjetom koja je svjetlija od dana, koja je pretvara u duševno zadovoljstvo, koja smiruje u osjećanju nečega nepoznatog i neizmjernog.

Silno, svesilno bih htio opet tome Vrelu - Euharistiji. O, Bože, pomozi mi!

Sam ne znam kako, tu je ona silna želja za Kruhom, za onom malom Hostijom.

Moja bi usta i sva bi moja unutrašnjost htjela Hostiju da se s njom spoji.

Kano da sam osjetio kao u nekoj magli one zakone, ono nešto koje pokreće sve, pa iza toga Madonu s Djetetom, i sve skupa sam osjetio ujedinjeno u Hostiji.

Htio bih blagovati Gospodina, koji me voli više nego itko i koji mi je draži od svega na svijetu.

Nema svete Euharistije. Živim ovdje na ratištu kao poganin, kao da Jaganjac nije više u središtu kozmosa.

Idem sutra na sv. Pričest da opet upijem snage za borbu.

Neki dan vidjeh svećenika na bojištu. Najradije bih poljubio ruke koje su držale Krista.

Ne zaboravimo na Kristovu neizmjernu ljubav i posvetimo veću pažnju maloj bijeloj Hostijici, koja osamljena na nas čeka u studenim crkvicama.

Svijet živi za se, kao da se nije dogodilo to čudo čudesa – Euharistija.

Sjajna su neka mjesta iz Ivanova evanđelja o Pričesti.

Post i Pričest, dvije oprečnosti. Post zadaje muku i lišava nas užitka, a Pričest nam daje neizmjerni užitak i pretvara naše tijelo u božanski bitak.

U sv. Pričesti gdje se vaše tijelo i vaša duša ujedinjuje sa samim Božanstvom, treba biti vrhunac vašega života;

U sv. Pričesti je vrhunac cjelokupne liturgije.

Sve veličanstvene molitve i pjesme, sva vaša razmatranja, svi vaši čini tijekom dana moraju biti kristocentrični, moraju biti usmjereni prema tom jedinom času vašega dnevnoga života – sv. Pričesti.

Sjedinjujući se s Kristom u sv. Pričest već se na zemlji ispunjava vaša zadnja svrha i postajete dionicima same bîti Božje.

Sveta Misa je bez svete Pričesti donekle fragmentarna.

Spasitelj je primio prilike kruha i vina i time nam je jasno rekao da želi da ga kod svake svete mise blagujemo.

Misna žrtva je tek onda potpuna ako se po Pričesti najtjesnijim vezama ljubavi sjedinimo s Isusom pretapanjem jedne biti u drugu.

Budimo suvremeni katolici i postanimo po sv. Pričesti dionicima beskrajnog života Riječi Božje.

Euharistija je najjače sredstvo, ona vatra koja u nama pali rđe grijeha i daje života našoj duši.

Po Euharistiji u sebi iskusimo riječi sv. Pavla, koji veli: "Živim ja, ali ne ja nego u meni živi Krist."

Euharistija nas vodi k vrhuncu kršćanske savršenosti, pravog unutarnjeg života.

Euharistija je naša prva radost na zemlji; po njoj već postajemo dionicima buduće nebeske slave.

Po svetoj Pričesti u našoj duši počinju strujati one vode koje vode u život vječni.

Sveta Pričest najbrže i najlakše preporađa i diže naš nutarnji život.

U svetoj Pričesti duša slavi svoje trijumfe, postaje slična svome božanskom Zaručniku, postaje božanska, postaje dionicom neizmjernosti i vječnosti.

CRKVA

Središnja ideja Merzove duhovnosti bila je ljubav prema Crkvi koja je proizlazila iz svakog njegova napisanog retka i javnog djelovanja. Duboko je ušao u otajstvo Crkve kao Mističnog Tijela Kristova, iz čega je potom slijedio njegov apostolski angažman. I u Crkvi kao instituciji Merz vidi prisutnog Krista, napose u osobi rimskog biskupa - Pape.

Bog je postao čovjekom i ostavio na zemlji svoju Zaručnicu, rimsku Crkvu Katoličku.

U Crkvi vidim jasnu sliku preljubljenog Spasitelja i Boga Isusa sa svim njegovim savršenstvima.

Najveća stvar, koja postoji na svijetu jest sv. Crkva; najveća stvar u Crkvi jest Misa, a u Misi pretvorba.

Crkva je vrhunac i središte kulture i cijelog čovječanstva.

Crkva je velebni odraz samog, neizmjernog Krista.

Konačna svrha ljudi jest doći u Kraljevstvo Kristovo u koje dolaze jedino po Crkvi.

Sve u svijetu, sav svjetovni poredak mora služiti da ljudi pripojeni Crkvi i tako Kristu, uskrsnu na vječnost.

Crkva ima iskustvo od dvije tisuće godina; nju vodi sam Duh Sveti.

Bez velikih načela što ih daje Crkva, uopće se ne može postaviti društveni poredak na čvrste temelje, nije moguća obnova ljudskog društva.

Duboko sam uvjeren da izvan Crkve za kršćanina nema potpune ljepote i umjetnosti.

Po samoj biti katoličkog života, sve što je katoličko mora se koncentrirati u biskupu kao u svom žarištu.

Božanski ustav Crkve nam jamči da ispravni, normalni i redoviti katolički preporodni život mora teći iz biskupa kao iz svoga vrela.

Shvaćanje Crkve jest svjetonazor koji kroz vjekove niže u jednu harmoničnu cjelinu čestice svog kritičkog suda o svim pojavama života, koje se neprestano mijenjaju.

S obzirom na etičko prosuđivanje umjetnosti - tj. da je samo ono lijepo što je ujedno i dobro, ono će biti najobjektivnije ako se na nj primjene kršćanske istine.

Istine su vjere jedini umjetnički kriterij da se objektivno shvati život i umjetnost.

Ateisti, internacionalci i svi mogući teoretici neka proučavaju povijest Crkve i njezinu sadašnju aktivnost pa će vidjeti da je ona jedina koja čovječanstvo vuče naprijed.

Hrvatski se narod odnjihao u krilu svete Crkve Katoličke i od nje dobio mnoštvo duhovnih i vremenitih dobara.

Rimski su pape očinskom ljubavlju pratili sudbinu malog hrvatskog naroda i zauzimali su se za njegovu prosvjetu i za njegovu političku slobodu.

Sudbina je hrvatskog naroda bila nerazdruživo spojena sa sudbinom Crkve Katoličke; zatajiti taj blagotvorni utjecaj Crkve na sav razvoj naroda bilo bi djelo najveće nezahvalnosti.

PAPA - KRIST NA ZEMLJI

Ivanova ljubav i odanost prema Papi kao Kristovu Namjesniku bili su jedno od njegovih glavnih duhovnih obilježja kao zrelog katoličkog intelektualca. U tome je nadmašio i mnoge osobe iz crkvenih redova. Tu je ljubav i poštivanje Svetoga Oca, te studij njegovih enciklika i govora, širio u svojoj okolini, napose među mladima.

U Svetom Ocu Papi pod prilikama čovjeka vidim Boga svoga i Gospoda svog.

Papa je vidljivi i živi Krist na zemlji.

Papinstvo je podloga i nepomična pećina na kojoj je sazdana sva Crkva.

Podloga papinstva otajstveno se proteže na sve biskupije svijeta.

Crkva, koja se uzdiže na papinstvu kao podlozi dobiva od njega svu svoju snagu i čvrstoću.

Providnost je na goru posadila jedan svjetionik - papinstvo - koje vjekovima svijetli svom zemljom i pomaže razlikovati istinu od zablude, dobro od zla.

U Svetoj smo Godini (1925.) dublje shvatili što znači papinska nadčovječnost.

Shvatili smo da veličina naroda ovisi o njihovoj vjernosti Papi, kako se oni ravnaju prema zapovijedima i željama Kristova Namjesnika.

U uzburkanom moru zabluda i strasti, koje tresu čovječanstvom, Petrova je stolica "sidro nade i luka spasa" u kojoj moramo naći zaklonište ako ne želimo nastradati.

Jedna je od bitnih karakteristika svakog rimskog katolika da ljubi svetog Oca Papu i da sve svoje misli i djela ravna prema njegovim odredbama i željama.

Rimski je Papa vidljivi Krist među ljudima, zaručnik sveopće Crkve.

Ljubav i odanost prema Papi jest od najveće i bitne važnosti za život svakog vjernika, za sav društveni život, za život u obitelji i školi, za tisak i umjetnost, za gospodarski i politički i međunarodni život.

Papinstvo je pećina i podloga duhovnom životu svakog vjernika.

Zgrada našeg duhovnog života, našeg vjerskog znanja i naših djelatnosti, mora se podići na nepokolebljivoj podlozi istina što ih papinstvo neprevarljivo naučava.

Papa mora biti predmet našeg posebnog štovanja i naše ljubavi, dio života naše duše.

R I M
SREDIŠTE KRŠĆANSTVA

Rim kao središte kršćanstva za Ivana Merza bio je ne samo sveti i vječni grad, nego grad u kojem stoluje Kristov Namjesnik na zemlji, grad koji je posvećen krvlju prvih kršćanskih mučenika i životima tolikih svetaca. Otuda i Ivanovi dirljivi opisi Rima i njegova značenja za svakog vjernika kršćanina.

Kad dođete u Rim i vidite hodočasnike s raznih kontinenata, tada osjetite posve jasno veliku aktivnost Rimske Crkve, majke svih Crkava svijeta.

Kada ste u Rimu, to vam se čini da se nalazite u orijaškoj električnoj centrali, koja u sav svijet šalje energije velike i ćudoredne obnove.

U Rimu imate intuiciju, osjećaj da je sve krhko i nestalno, ali da se Papina lađica bez bojazni njiše usred valovlja jer je usidrena na nepokolebljivoj Petrovoj stijeni.

Svi narodi hrle u Vječni Rim, u tu svoju drugu domovinu da se poklone svome Kralju, svome Ocu te da ispovjede svoju vjeru u Crkvu Katoličku, jedinu sveopću Crkvu, koju je osnovao Krist, i koja će ostati do konca svijeta.

U Rimu se osjeća da su svi narodi samo braća i sestre u zajedničkoj obitelji i svetoj Crkvi, koje je otac i poglavar vječni Namjesnik Božji, biskup rimski.

MARIJA

Duboka pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji označavala je duhovni život Ivana Merza. Već kao mladić utječe se Gospi da mu pomaže u borbi protiv grijeha, te da mu sačuva čistoću duše. Pobožnost prema Gospi napose je produbio u Lurdu gdje je zavolio i krunicu koja mu je uz Euharistiju postala najvjernijim prijateljem do groba. Bio je veliki promicatelj štovanja Lurdske Gospe, kojoj je posvetio brojna predavanja, članke i jednu brošuru.

Neizmjerni Bog nama daje svoj vlastiti život preko Marije.

Do konca našega života crpimo preko Marije božanski život!

Svećenik, koji nam dijeli Euharistiju , zapravo nadomješta Blaženu Djevicu Mariju koja u svojoj beskrajnoj ljubavi nama daje puninu svoga vlastitog unutarnjeg života, svoga vječnog neograničenog života, koja nam daje samog Boga, Isusa Krista euharistijskoga.

U Lurdu te ponajprije obuzme osjećaj da je tamo "Ona", Majka Božja, koja je veća i moćnija i ljepša nego li svi oni pirinejski gorostasi koji Lurd okružuju.

Ona u Lurdu na zaseban način stoluje i ja mislim da svi koji su tamo, moraju imati taj osjećaj da ona tamo jest.

Svaka svijeća, koja trepti (*u procesiji u Lurdu*), to je jedna duša, koja će danas sutra ili za koju godinu k Njoj.

Oh, hoće li što prije doći taj čas, čovjek tamo pomisli, jer zaista u Lurdu ima neki "predokus" Neba.

U procesiji u Lurdu jedan je kardinal svete rimske Crkve nosio Svetootajstvo, a svećenstvo je rimske Crkve molilo u ime naroda i pred narodom. I sveti je Sakrament polako prolazio pokraj ispruženih i sjedećih bolesnika....

I ako tom prilikom koji bolesnik zaista u tren oka ozdravi, onda je Bog pod prilikama pšeničnog kruha nazočan i svi su "apsurdi" Crkve Katoličke živa spasavajuća istina.

Oh, čarobne li bajke o rasvijetljenim crkvama, vatrenim rijekama i jezerima, zanosnim pjesmama, čudesnim ozdravljenjima i svetim ljudima, koji iz ljubavi prema bližnjemu žrtvuju svoj život; bajovita li prizora što ga Otac nebeski u Lurdu priređuje svojoj zemnoj dječici!

Da, u Lurdu sam naučio što je krunica i to mi je odsada drugi najbolji prijatelj.

Lurd je mojoj razumnoj vjeri pridodao i osjećajni momenat..

Ako mi Blažena Djevica Marija i nije posve izliječila oči - tako da s dosta poteškoća čitam - to sam u Lurdu zavolio krunicu, koja će mi biti uz sv. Euharistiju najvjerniji prijatelj do groba.

Kada vam bude u životu teško i kada vas snađu nevolje, uzmite Gospinu krunicu i ona će vas utješiti i dati vam snage da sve mirno snosite s potpunim predanjem u Volju Božju.

Molimo se Mariji bez prestanka da puni svete radosti jednom preminemo u njezinu nježnom zagrljaju i na Srcu Isusovu.

LITURGIJA

Liturgija - službeno bogoslužje Katoličke Crkve - bilo je središte Ivanova duhovnog, molitvenog života. Iz srca liturgije, a to je sv. misa - euharistija, Merz je dnevno crpio snagu i apostolski žar. Njegovo zanimanje za liturgiju potječe još iz studentskih dana. Za svoju doktorsku disertaciju odabrao je temu «utjecaj liturgije na francuske pisce». Merz je liturgiju promatrao i s umjetničkog vida ukoliko u njoj nalaze svoj izražaj sve umjetnosti. Njegove divne misli o liturgiji koje ovdje donosimo, otkrivaju nam svetište njegove duše, koja je bila u stalnom sjedinjenju s Bogom i u težnji da mu pjeva neprestanu hvalu.

U liturgiji čovjek na najsavršeniji način odaje Bogu onu čast koja mu pripada.

Liturgija je službena molitva Crkve, službena molitva Zaručnice Kristove, razgovor između Zaručnice i božanskog Zaručnika.

Molitve i kretnje liturgije, njene melodije i njeni miomirisi projekcija su Neba na zemlju, fotografija su unutarnjeg Božjeg života.

Kao što je prema sv. Ivanu Jaganjac središte neba, tako se isto sveta liturgija kreće oko presvete Hostije - oko samoga Isusa Krista.

U liturgiji se, kao u kakvu zrcalu, ogledava život Kristov.

Svečana konventualna misa u trapističkom samostanu kako je dostojanstvena! Kako sve ide polako, da čovjek osjeti kucaje vječnosti. Čemu se žuriti, kada čovjek pjeva hvalu Božju radi koje je stvoren?! Čovjek je došao do svoga cilja, on ima samo da motri.

Tako je čarobna ljepota katoličkih obreda - da čovjek, koji je jednom osjetio njihove čari, osjeća u duši čežnju da sve ostavi i sav svoj život provede u liturgijskim molitvama, pjevajući dan i noć bez prestanka hvalospjeve Presvetom Trojstvu.

U crkvi na svetoj Misi direktno se osjeća, kako je čovjek kano na nekom otoku usred burnog mora, na otoku istinitog i pravog života.

Po liturgijskom razmatranju svaki katolik postaje velik i univerzalan i počinje osjećati što osjeća sama Crkva.

U liturgiji najlakše možemo spoznavati sve ljepote unutarnjeg života Božjega.

Liturgija je najveća umjetnička tvorevina koja postoji na svijetu, a uz to je centralna umjetnost, jer umjetnički prikazuje život Kristov, koji je centar povijesti.

Umjetnički refleks unutarnjeg Božjega života je naša sveta liturgija. Liturgija je dakle umjetnost "par excellence", jer je ona živa, kao što je i naš Gospodin živ.

Kao što je teologija centralna znanost, tako je liturgija centralna umjetnost.

Liturgija je umjetnička cjelina u kojoj surađuju sve umjetnosti i koja je djelovala na sve umjetnosti.

Liturgija je izražaj duše Crkve, na njenu bi temelju bilo lako izraditi teoriju umjetnosti.

Crkvena godina kao u kakvom pomičnom ogledalu odražava život Isusov od svoga boravka unutar Presvetog Trojstva, kroz zemaljski život, pa sve do njegova drugog dolaska.

Među katoličkim narodima nema sata ni časa kada redovnici ili svećenici ne bi molili božanski časoslov. O divne li Crkve, koja bez prestanka u zajednici s nebeskim vojskama pjeva hvalu Tvorcu!

Uz misal je najljepši molitvenik časoslov. Ali, on nije samo molitvenik, on je s misalom najljepše književno djelo što ga čovječanstvo posjeduje.

Mislim, da se vrhunci stvorene ljepote nalaze u misalu i brevijaru (časoslovu), u pontifikalnoj misi i gregorijanskim melodijama.

Liturgijska glazba jest glazba koja sve druge nadilazi. Ona obrađuje i izražava ono što je glavno, bitno, jedino nužno - ljubav k Bogu.

Gregorijanska, liturgijska glazba je glazba svetosti.
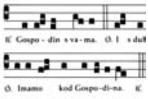
Liturgija ne povezuje samo pojedince jednoga naroda u jednu jedinstvenu cjelinu, već ona uspostavlja niti između svih naroda i čini ih braćom i djecom jednoga Oca na nebu.

Na temelju se liturgije svaka pojedina duša odgaja.

Liturgija je pedagogija u pravom smislu riječi, jer pomoću nje vjernik u svojoj duši proživljava sve faze vječnog Kristova života.

Po katoličkoj liturgiji svi ljudi na cijeloj zemlji razmatraju istoga dana o istim stvarima i na taj se način učvršćuje svijest o katoličkom jedinstvu svih naroda.

Sveta liturgija je jedno od najmoćnijih sredstava sveopćeg mira.

Ivan Merz
student u Beču, 1920.

BORBA TIJELA I DUHA

Od prvih stranica Ivanova dnevnika možemo slijediti u njegovoj duši dvostruku stvarnost koja je u neprestanoj napetosti: s jedne strane, tu je njegova težnja za moralnim savršenstvom, za idealima kako ih predstavlja kršćanstvo. S druge strane, tu je osjećaj njegove slabosti da ostvari te ideale. Osjeća u sebi podijeljenost isto kao i sv. Pavao kad govori o dva zakona u svome biću, zakonu duha i zakonu tijela koji vojuju jedan protiv drugoga (usp. Rim, 7, 21-23). Taj će period borbe trajat u Ivanovu dozrijevanju sve vrijeme ratnih i studentskih godina. Većina ovdje navedenih tekstova jesu iz toga vremena dozrijevanja.

Kršćanska vjera je za nas moralni zakon i otvara nam neizmjeran put, koji je pravedan, da ne dođemo u opreku s dobrim.

Nije dosta samo vjerovati. Naša vjera mora biti sistem, mora biti putokaz života, da ne radimo protiv principu pravednosti i vječnosti.

"Aut catholicus aut nihil - ili katolik ili ništa." U ovome pogledu nije u meni nikada postojala ni najblaža sumnja.

Lako je teoretizirati o kršćanstvu i ushićivati se za Gospodina Boga, kad On od nas ništa ne traži, ali biti praktičnim katolikom mora biti moja svrha.

Čovjek je silno slab i bez tuđe pomoći ne može ništa.

U našem je tijelu zakon sasvim drugačiji od onoga koji je u našoj duši.

Ovih zadnjih dana dosta sam popustio. Bio sam polijen, neuredno sam jeo, malo se molio, nimalo trpio, ljutio se, bio i poškrt i izgubio zato vezu s Onim.

Napasti navale užasno, no molitva me diže. U svetinji nad svetinjama u srcu mom, nepokolebiva je vjera.

Geslo čovjeka treba biti mirni rad i odgoj samoga sebe.

Čovjek svakog časa treba biti svjestan svoje ovisnosti s harmonijom svemira.

Treba krvave borbe da se ne potone u običnom svijetu.

Htio bih biti ponizan! Silno ponizan! Svu onu prirođenu oholost uništiti i ponizno težiti za istinom, samo zbog te same istine.

Trebao bih se dulje moliti Bogu da ne izgubim onu mističnu vezu s Njim, da ga osjetim u svakoj misli, kod svakog pogleda i kod svakog posla.

Trebao bih dnevno, makar samo pola sata, čitati Evanđelje, razmišljati o tome, pa onda u podne iza Zdravo Marijo sebi predočiti neke tran-

scedentalne stvari i tako cijeli dan, cijeli život provoditi u tom mističnom svjetlu, stvarajući od svoje duše remek-djelo i tražeći Istinu-Svrhu.

I moj je nutarnji život vječna borba… Nikada mira, tjera me nekakva neumoljiva sila gore.

Zašto je u meni tolika težnja za usavršavanjem samoga sebe, za zbliženjem s Onim najvećim, zašto mi neka nadnaravna sila uvijek govori: posti, ne jedi previše, budi nadčovjek?

Gledao sam oko dvadeset mrtvaca, koji su poginuli za ovih zadnjih bojeva… Eto, to je život… Askeza, promatranje života i rad jedino u tom smjeru, bez ikakvih koncesija "ovoj" zemlji, to je jedini pravi životni postupak.

Poniznost, samozataja, šutnja i dobra djela - jedina su realna sada i nakon smrti.

Težit ću za svetošću, za ujedinjenjem s Gospodinom Bogom i molit ću ga da mi dade otporne snage u životnoj borbi i energije u stvaranju.

Na ovom smo svijetu samo provizorno, za čas nismo tu, a ovaj život ima samo utoliko smisla, ukoliko je priprava za drugi.

Tko veli da je post glupost, taj ne zna ništa. Bez posta nema pravog duševnog života, čovjek nema onda sam nad sobom autoriteta.

Daj mi, Bože, silnu volju, pa makar bio gol i bos! Glavno je veliko Ja, sloboda duha, koji se ni smrti ne boji, a ostalo je sve sporedno.

Sveto siromaštvo! Ne brinuti se za sjetilne slasti! Pokloniti sve i žarko ljubiti bližnjega, koliko li veselja ima u svemu tome!

DUHOVNI ŽIVOT

Ostvarivati ideal kršćanske svetosti nije moguće bez intenzivnog duhovnog života koji uključuje molitvu u svim oblicima, primanje sakramenata sv. ispovijedi i sv. pričesti, čitanje sv. Pisma i duhovnih knjiga. Ivan je potpuno svjestan da je to jedini put uspona na goru kršćanske savršenosti. Ozbiljno upotrebljava sva sredstva što mu ih Crkva i učitelji kršćanske duhovnosti daju na raspolaganje da ostvari taj cilj i načini od svoje duše remek-djelo.

Jako volim tišinu i mir, mogu razmišljati, mogu misliti na misterij Euharistije, mogu se dugo moliti…

Ljepše je zavući se u tamnu crkvicu i kod treptanja vječnog svjetla, za zadnjih traka sunca, tiho moliti krunicu i vječno se diviti Euharistiji, tome sjaju, toj veličini, toj neizmjernoj Ljubavi.

Nemam riječi da izrazim, kako religiozna okolina pozitivno djeluje na čovjeka.

Neopisivo duboko djeluje crkva, gdje se toliko puta uz mistični sjaj od mnogo svijeća obavlja u isti čas taj misterij svih misterija – sveta misa.

Poniznost, molitva, duhovno štivo i vježba volje u dobru četiri su pretpostavke bez kojih je svaki nutarnji život isključen.

Svrha svih ljudi jest njihovo posvećenje; svrha im je da postanu slični utjelovljenoj Riječi - našemu Spasitelju Isusu Kristu.

Kontemplacija - život duše u neprestanoj zajednici s Isusom, jest najbolji život.

Redovita, konsekventna meditacija jedino je sredstvo da čovjek na zemlji ne izgubi nikada rav-

notežu i da se radosno iz dana u dan s Kristom raduje ili s Njime trpi.

U meni je plamen za beskrajnim visinama, žar za nepomućenim grljenjem Sina i Oca i Duha.

Poniznost, molitva, duhovno štivo, vježba volje u dobru, ispovijed, pričest - sve su ovo samo pomoćna sredstva koja napokon dovode do jednog cilja: uvesti Boga u našu dušu. Tek tada će biti ispunjena ona neizmjerna praznina koja je u našoj duši i koju može ispuniti samo neizmjerni Bog.

Čovjek koji hoće živjeti potpunim ljudskim životom, treba živjeti životom Milosti, životom sjedinjenja duše s Bogom. To je jedini pravi ljudski život.

Imati Milost na zemlji, a slavu na Nebu, jest cilj svih ljudskih nastojanja.

Svaki od nas nosi u sebi temelje jedne katedrale koju treba graditi: to je hram Duha Svetoga u našim dušama.

Tko je bolja učiteljica duhovnog života od sv. Crkve, koja osim svog dvijetisućgodišnjeg iskustva djeluje pod utjecajem samog Duha Svetoga!

Sva ljudska djelatnost mora ići za tim da ljudskoj duši olakša što dublji vjerski život, kontemplaciju.

Evanđelje je uistinu čarobna knjiga, jer kolikogod ga puta čitali, uvijek nam se čini da čitamo novu knjigu.

Dva sakramenta - sv. ispovijed i sv. Pričest - jesu izvor stalne i uspješne reforme nutarnjeg života svakog katolika.

Bog hoće da vodi ljude pomoću ljudi. Ispovjednik od Boga dobiva posebne milosti da nam pokaže Volju Božju.

* * * * *

Kakvo je bilo stanje Ivanove duše nakon završenog studija i na početku njegova javnog djelovanja 1923. g., pokazuju nam njegovi odgovori na pitanja jedne ankete iz kojih donosimo samo neke od njih.

Što molim ujutro i uvečer?

- Ujutro: razmatranje 3/4 sata. Navečer: krunica, ispitivanje savjesti, pripravim materijal za razmatranje sljedećeg dana.

Koja mi korist od sv. ispovijedi?

- Da lakše svladavam pogreške.

Koliko puta na godinu primam svetu pričest?

- Dnevno.

Što je duhovni život?

- Razmatranje o božanskim stvarima; sudjelovanje u unutrašnjem Božjem životu; postati u neku ruku Bog.

Je li duhovni život meni potreban i zašto?

- Jest. Jer bih bez njega prestao bivstvovati. Bez toga je pakao.

Imam li vjerskih sumnji?

- Ne.

Koje je po mojem mnijenju ili iskustvu najsigurnije sredstvo za očuvanje čistog života?

- Oduševljenje za sv. Crkvu, koje se temelji na poznavanju vjere. Dnevna sv. Pričest, sistematsko dnevno svladavanje tijela (u jelu, naglom ustajanju iz kreveta, redovita tjelovježba barem 10 minuta dnevno), te ne tražiti žensko društvo.

U ŠKOLI DUHOVNIH VJEŽBI

Posebno sredstvo za rast u duhu i za približavanje idealu kršćanskog savršenstva bile su duhovne vježbe koje je Ivan svake godine redovito obavljao i od kojih su nam se sačuvale dragocjene bilješke. Iz njih se vidi kako se Ivan velikim koracima uspinjao prema kršćanskoj svetosti. Donosimo ovdje samo najvažnije misli iz njegovih bilježaka iz duhovnih vježbi.

Budući da je grijeh najveće zlo, zapravo jedino zlo, jer nas lišava jedinoga dobra - Boga, slijedi da grijeh valja najviše mrziti i svim se sredstvima protiv njega boriti.

Grijeh je povod najvećim katastrofama čovječanstva.

Srž svakog apostolata mora biti borba protiv grijeha. To je glavni okvir, u koji ulaze druge vrste apostolata.

Tko vojuje u redovima Crkve, ima samo jednog neprijatelja - grijeh; sve su ostalo indiferentne stvari, kojima se valja služiti za pobijanje grijeha i promicanje spasa duša.

Sve što mi se učini, dogodi, kao da dolazi od samoga Boga i zato nam ne smije ništa narušiti duševni mir.

Kako je slatko, Isuse, boraviti u Tvojoj vojsci, služiti pod Tvojom zastavom.

Sve što mi je drago zaboravljam kada se sjetim Tvoje nebeske pojave i Tvoje mile Majke. Isuse, sav se predajem Tebi.

Najradije bih Ti tamo služio gdje se neprestano o Tebi razmišlja i samo, samo Tebi i više nikome ne služi.

Nemati drugog Zaručnika doli Tebe, Spasitelju moj. Ne dopusti da Ti se ikada iznevjerim i daj mi snagu da u dragovoljnom trpljenju postajem Tebi sve sličniji.

Osjetio sam svu ljubav Božju, koja se očituje u njegovim neizmjernim dobročinstvima, u dobročinstvima tijela i duha, u svima je On sam nazočan.

Najveće je dobročinstvo gdje nam se neizmjerni Bog sam daje.

Bog svoju beskrajnu ljubav najviše pokazuje, dajući nam svu svoju neizmjernost, beskrajnost - u maloj Hostiji za hranu.

O, preobilje Božje ljubavi, koja tako neznatnog, prašnog ljudskog stvora obdaruješ nepojmljivim darom! Tebi za uzdarje, Bože, dajem sama sebe.

Život bez križa, udoban, morao bi za mene biti sramotom.

Savjesno obavljati staleške dužnosti i to smatrati za križ mojega života; za moje dnevno razapinjanje, koje donosi blagoslova u radu za spašavanje duša u Katoličkoj Akciji.

Da ne suspregnem pred poteškoćama, tjelesnim naporima neću sam rasuđivati, već ću pitati svoga duhovnog vođu za savjet.

Na smrtnoj bih postelji želio da sam svagdje bio odaslanik Velikog Kralja, tj. uvijek u prisutnosti Božjoj, svjestan da je hvala, čast i služba Božja jedino važno, a sve ostalo je taština.

USPON PREMA SVETOSTI

Pravi duhovni život koji je Ivan vodio ima za svrhu uspon prema kršćanskoj savršenosti, prema onom idealu života što nam ga je pokazao Krist Gospodin. Rast u svetosti uključuje napor, borbu protiv grijeha, protiv zlih sklonosti, protiv ukorijenjenog egoizma u nama, te nastojanje za stjecanje kršćanskih vrlina i kreposti. Kršćanska tradicija izrazila je taj uspon prema svetosti u tri stupnja: put čišćenja (od grijeha i nesavršenosti), put prosvjetljenja (stjecanje vrlina u školi evanđeoskih savjeta) i put sjedinjenja (sjedinjenje s Bogom u kontemplaciji i mistici). Kroz dnevnik i ostale spise možemo slijediti Ivana gotovo u stopu u njegovu usponu prema kršćanskoj savršenosti kroz sva tri spomenuta puta.

Kako sam daleko od savršenosti! Blato, gadno blato, visi još na meni. Trebat ću još dugo posla dok ga operem.

Moramo svu pozornost posvetiti odgoju samih sebe i studiju katolicizma koji mi, nažalost, ne poznajemo ni malo bolje od kakvog pučkoškolca.

Borba za savršenošću, askeza, mora biti naš svagdanji kruh. Ona nam otvara nutarnje vidike, stvara od nas nesebične ljude, podržava u nama borbu sa zlim i daje nam snage da ne podlegnemo.

Sve mora promicati težnju ljudske duše za savršenstvom.

Poniznost, ponizno pokoravanje Volji Božjoj temelj je svim ostalim krepostima; na njoj mora počivati zgrada našega unutarnjeg života.

Životi svetaca su vrletne visine poput Alpskog gorja, gdje je zrak čist i odakle se čovječanstvo promatra u sasvim drugoj perspektivi.

Tek u nebeskoj će slavi - u Srcu Isusovu - doći stablo našega nutarnjeg života, koje je na zemlji počelo klijati, do svoje potpune veličine i do svoga potpunog cvata.

Tek u nebu će naša duša postati savršeni odraz presvetog, vječnog, trojedinoga, božanskog Sunca.

* * * * *

U svome nastojanju oko kršćanske savršenosti, Ivan je donosio odluke za svoje moralno usavršavanje koje je provodio u svakodnevni život. Nekad ih je zvao direktive za život, nekada životno pravilo, ili jednostavno odluke. Sačuvalo nam se nekoliko redakcija njegovih odluka koje je činio u pojedinim razdobljima života: na kraju rata, na studiju i potom u Zagrebu već u potpuno zreloj dobi. Ove su odluke dragocjena svjedočanstva kako je Ivan ozbiljno radio na svome samoodgoju, na stjecanju kršćanskih vrlina spremno se odazivajući poticajima Božje milosti. Iz tih nekoliko skupina odluka donosimo ovdje samo uži izbor.

Gledat ću ponizno vršiti Božju volju, da ne budem odviše pohlepan za znanjem.

Ne smijem zaboraviti na svladavanje tijela. Tvrd ležaj, rano ustajati, kadikad strogo postiti.

Također je važna njega zdravlja i tjelesne ljepote. Nova generacija mora biti zdrava, vesela, lijepa.

Boga nikada zaboraviti! Neprestano težiti za sjedinjenjem s njime.

Svaki dan - ponajbolje zoru - upotrijebiti jedino za razmišljanje i molitvu, po mogućnosti u blizini Euharistije ili kod sv. mise. Taj sat treba biti izvor dana.

Nakon rata moram započeti novi, preporođeni život u duhu novospoznatog katolicizma.

Gimnasticirati svaki dan u kojim god prilikama.

Suvišak svojih dobara siromahu pokloniti.

Svaki se dan bar jednom posvema Bogu pomoliti.

Ići u neugodne situacije.

Ići po najtamnijoj noći na strašiva mjesta, pobijediti strah, jačati vjeru.

Poniženje pred ljudima s veseljem primiti.

Biti sa životom u najužem kontaktu.

Prije svake molitve sjetiti se jutarnjeg razmatranja.

Mala tajna: Isuse, želim da Te po Mariji svaki dan više ljubim!

Kao pokoru što savršenije vršiti staleške dužnosti.

Pričestiti se svaki dan i po mogućnosti pohoditi presv. Oltarski Sakrament.

Jednom mjesečno 24 sata ništa ne jesti ni piti.

Kod svakog obroka učiniti koju pokoru za spas duša.

Kada ima dosta druge hrane, što manje kolača.

Nikada ne prigovarati jelu.

Kod jutarnjeg ustajanja, umivanja, hoda u crkvu misliti na presv. Euharistiju.

Tko po pravilu živi, Bogu živi, stoga bez važnih razloga ne mijenjati svoje odluke.

LJUBAV - BRAK - OBITELJ

U svojim brojnim spisima, napose u svome dnevniku Ivan Merz veoma često piše o ljubavi, djevojkama, čistoći, spolnosti, braku i obitelji. Svu tu stvarnost, uključujući i ljudsku seksualnost, Ivan nastoji gledati u svjetlu vjere i kršćanskih načela. U mnogim zapisima svoga dnevnika govori o borbi i nastojanju da energije seksualnog nagona stavi pod nadzor razuma i kršćanskih moralnih načela. U svojim spisima daje i konkretne upute mladima kako čuvati čistoću i pripremati se za brak. Privlači ga ideal moralne čistoće za što se utječe u molitvi Blaženoj Djevici Mariji koja mu je uzor žene i čistoće.

Kad čujem da se gadno govori, kad se i u moju dušu hoće uvući gadne slike, uvijek nepromijenjeno vidim sliku Madone s Djetetom, onaj lijepi i majestetični izraz, ono usredotočenje svega uzvišenoga.

Molim Svevišnjega, koji je odredio put suncu i zvijezdama, smjer svakoj stabljici i zadaću svakom mravu, da i meni odsada pokaže put k Čistoći, velikoj umjetnosti, svemu Najvišemu i Vječnomu.

Neki dan sam zavjetovao Blaženoj Djevici čistoću sve do ženidbe. Možda će ta trajati i do smrti. *(B. Luka, 12.XII.1915.)*

Sam osjećam da me se ne znam kako inteligentan čovjek nikada ne bi mogao tako dojmiti kao čisti. Ovo mi potvrđuje istinitost kršćanskih moralnih načela. Čistoća i vječno čistoća, treba da je geslo.

Svaka kršćanska politika mora ići za tim da dobijemo što više kršćanskih obitelji, u kojima će bračni drugovi živjeti u nerazdruživoj vjernosti sve do smrti.

Savjeti mladićima

Božanska dobrota je ono vječno žensko što prosjajuje kroz žensko biće i pobuđuje te na jaču ljubav k Bogu.

Djevojka je odraz Božjeg savršenstva, koja je tebi namijenjena da te dopunjujući diže. No, da ti zaista bude potpuna pomoć, treba da si međusobno sve donesete u brak i da ništa ne ispijete prije, jer će inače uzmanjkati u gorkim danima.

Gledaj u zaručnici najprije značaj i duševnost, koji kriju vječno blago za tvoje potomstvo. Prije ženidbe treba da ste oboje netaknuti, jer će samo takvi ostati vjerni u ženidbenoj čistoći.

Izbjegavaj opasnosti nježnosti, preranog zaljubljivanja, dodire. Razvijaj se da joj u obitelji mogneš puno dati, a ne samo od nje tražiti i primati.

A što onda ako ti u tom razdoblju izgrađivanja tvoga značaja lijepo lice zavrti glavom? Tada zbogom odgoj značaja, staleška izobrazba, apostolat. Bit ćeš rastresen; svakom prilikom ćeš misliti na nju… Prije nego li si počeo živjeti, već te je život svladao. A to je zlo...

Ne velim da je zaljubljivanje zlo; naprotiv je ono velika sreća ako se dobro zaljubiš; no ono je pravo zlo ako se prerano zaljubiš, jer će ti ono zakočiti tvoj duševni život upravo u ono doba kada je odredila Providnost da se duševno i tjelesno razvijaš.

Trijezan mladić uviđa negativne posljedice preuranjene ljubavi, zato već u početku stvara odluku da će od sebe odbiti sve što bi ga zavelo na prerano druženje s djevojkom.

Kršćanski mladić veoma dobro zna da čist život ne samo da ne škodi zdravlju, već naprotiv mladiću daje neopisivu svježinu i snagu.

Kršćanski mladić je uvjeren da u srcu značajna čovjeka samo dvije žene smiju imati istaknuto mjesto: to je njegova majka, te majka njegove buduće djece. Zato mora svetu čistoću srca čuvati kao najljepši biser mladenaštva.

A da uščuva taj biser, izbjegavat će sve one prilike koje bi ga mogle navesti na zlo, a to su loši razgovori, ružne kazališne predstave, kino, a napose nečedni ples i alkohol.

Kao što vodu nabujale rijeke krotimo nasipima da teče određenim koritom i vodimo je u električnu centralu odakle rasvjetljuje daleke krajeve i tjera svojom snagom strojeve velikih tvornica, tako je čestit mladić dužan ograditi divovsku i bijesnu snagu svoga spolnog nagona nasipima kršćanskog ćudoređa i pristojnosti dok slobodno ne odluči, ako je to volja Božja, da spolni nagon bude u zakonitom braku stvarateljem života, sreće, blagoslova.

PREMA BOŽANSKOJ LJUBAVI

Zemaljsku ljubav između mladića i djevojke, te muža i žene Ivan uvijek gleda u svjetlu istina kršćanske vjere i prauzora koji se ostvaruje u odnosu između Krista i Crkve.

Nauk je Crkve da je brak-ljubav slika veze između Krista i duše-Crkve. Krist po milosti projicira svoju narav u čovječju dušu, diže je na svoju razinu, prožimlje je svojom slikom, ogledava se u njoj i neizmjerno je ljubi. Sve što prolazi, samo je jedna usporedba.

Zemaljska ljubav ima mnogo uzvišenije značenje. Ona je slika ljubavi koja veže Krista uz njegovu Crkvu.

Brak muža i žene tajanstvena je slika veze Krista s Crkvom.

Bračna je ljubav slika, slutnja, priprava za neograničenu ljubav Božju.

Kao neka slutnja zemaljska ljubav upućuje čovjeka na mnogo savršeniju ljubav između Krista i Crkve, koja čovjeka neće usrećiti samo nekako i na neko vrijeme, nesavršeno i prolazno, već će ta ljubav biti vječna i potpuna.

Težnja ljudske duše odviše je duboka, a da bi je zemaljska ljubav mogla trajno zadovoljiti.

Najiskreniju bračnu ljubav uvijek smućuju bolesti, brige, trpljenja, a napokon se kod smrti pretvara i u žalost. Tada se treba duh junački osvije-

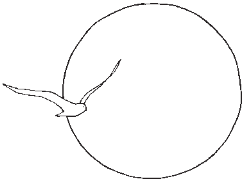
stiti i udovoljenje neograničenoj težnji za ljubavlju tražiti u zagrljaju Božjem.

Kada prođe ovaj život i bračna se veza raskida, čovjek se treba ujediniti sa Sinom Božjim, radi kojega je stvoren. Tada će svaka pojedina duša stupiti s uskrslim Kristom u zaručničku vezu.

Čovjek u braku dolazi do uvjerenja da se potpuna, nerazdruživa ljubav ne može postići na ovoj zemlji i da će ljudsko srce tek zadovoljiti nerazdruživa ljubav u vječnom sjedinjenju s Bogom.

Zemaljska je ljubav samo slika ljubavi Božje, slika ljubavi Krista prema svetoj Crkvi i put u zagrljaj Božji.

Ima odabranih duša koje već ovdje na zemlji stupaju u posebni zaručnički odnos s Kristom i odriču se zemaljske ljubavi. Duše, koje polože zavjet vječnog djevičanstva, već na zemlji počinju živjeti nebeskim životom i misle jedino i bez prestanka na svog nebeskog Zaručnika.

APOSTOLAT

Riječju "apostolat" nazivamo svaki rad i nastojanje da se vijest o Isusu Kristu i kršćanska vjera prošire, da se ljudi usreće njegovom istinom i ljubavlju i uđu u njegovo Kraljevstvo. Gotovo da nije bilo područja ljudskog života gdje Ivan Merz nije bio apostolski nazočan natojeći svagdje unijeti načela Kristova Evanđelja. Glavno područje Ivanova apostolata bili su mladi, kojima se posvetio najprije u svome zanimanju kao gimnazijski profesor, a potom neumorno radeći u vodstvu Orlovstva - katoličke organizacije za mladež.

Stvoriti velike ljude jest cilj svenarodnog Katoličkog pokreta.

Valja dušu pridobiti nebeskom Zaručniku, valja sebe zatajiti i zaboraviti, samo da duša druga ili prijatelja postane svjesni sudionik u djelovanju Božjem na zemlji.

Noviju katoličku generaciju zahvatili su valovi onih rijeka koje potekoše iz vječnog Rima već 1905. g., kada je blage uspomene papa Pio X. izdao dokument o čestoj i svagdanjoj svetoj Pričesti.

Mladi naraštaj goji zanosnu ljubav prema našemu Spasitelju, koji je uvijek s njim u presv. Euharistiji; tu on crpi svu svoju snagu za svoje djelovanje, za svoj apostolat.

S tim je u vezi zanosna ljubav mlađih prema svetoj Crkvi, Isusovoj neokaljanoj Zaručnici, te njenim biskupima i svećenicima.

Omladina ima oči uvijek usmjerene spram Rima, gdje je onaj svjetionik koji svojim zrakama obasjava cijelu zemlju.

Dok je stariji naraštaj više naglašavao ljubav k Bogu i narodu, kod mladih je ta ljubav k Bogu dobila konkretniji oblik u ljubavi k euharistijskom Isusu, a ljubav k narodu hoće da podrede ljubavi k svetoj Crkvi.

U pogansko su doba bila bespravna ova tri staleža: ženski, dječji i radnički. Majka Božja, mali Isus i sv. Josip, božanska obitelj nije li alegorija socijalnog preporoda u kršćanstvu i oslobođenja žene (Marija), djeteta (Isus) i radnika (Josip)?!

Sekte niču u bolesnom društvu i pokazuju ukoliko kršćani nisu svoju zadaću ispunili.

Ljudi žele da individualno upoznaju kršćanstvo i zato su potrebna društva gdje se mogu o tim stvarima porazgovarati sasvim slobodno, bez stege.

Želimo li dakle postati nosioci velike katoličke misli, tada moraju sve naše katoličke organizacije neprestano naglašavati da je duboki i intenzivni religiozni život jedini preduvjet da se odgoje veliki pojedinci, koji će svojim životom realizirati svoje velike ideje.

Literatura, umjetnost, samo su detalji u tom velikom djelu: Kraljevstvu Božjem. I plug, i postolar, i mesar, i pravnik i stražar, svi oni su radnici na toj velikoj zgradi. Ne pita se mnogo što se radi, nego kako se radi.

Sve struke imaju pred Bogom jednaku vrijednost, samo se mora raditi po Njegovoj volji.

Ljepota ljudskog djela samo je odraz neugasive Ljepote Božje, i umjetnička je djelatnost samo nastavak, usavršavanje Božje djelatnosti.

Svi smo pozvani na suradnju Božju, u tome je sav smisao života pojedinca i cijele povijesti ljudskoga roda.

Sva ljudska djelatnost mora biti radi ljubavi, radi apostolata; radi toga da se širi Kraljevstvo Božje među ljudima.

Kršćanstvo podređuje svaku ljudsku djelatnost duhovnom i vrhunaravnom cilju čovjeka.

Važnije od umjetnosti jest odgajati i voditi ljude k Isusu, a u tom poslu umjetnost, kao i sve što je stvoreno, ima samo pomagati čovjeku da dođe do Isusa.

U radu mora biti prvi kriterij spas duša, dobro sv. Crkve i to onako kako si to dobro zamišlja Sveta Stolica.

Znam da je teško trpjeti, ali neki ljudi imaju poziv trpljenja. Mi smo tijelo Kristovo, to su na njemu uloge podijeljene. Jedni moraju trpjeti da uklone kaznu Božju, koja bi se morala stresti na okolicu.

Katolicizam se neće širiti u nas ako ne bude bilo Radnika, Molitelja i Patnika. To je jedan zakon u širenju Kraljevstva Božjega na zemlji.

Naš pokret je stvorio do sada samo prvi tip (radnika) i mi smo si stvorili u našim dušama ideal Radnika za Katolički pokret. Molili smo se manje, a trpjeli smo kada smo morali. Zadnji tip je svakako vrhunac - imitacija potpune Žrtve Spasiteljeve na Križu.

Pošto slučaja nema, to držim da je plan Providnosti upravo u tome da spoznamo ovaj misterij iz Njegova života: trpjeti za druge. Istina je da je lako govoriti o križu, a teško ga je nositi.

Tko hoće biti pravi radnik za Božju stvar, ne smije poznavati sebe; osobni je kult najveća zapreka mnogim uspjesima našega rada.

Temelj našega apostolskog rada i uspjeha leži u nama samima, u našem odnosu k Isusu, koji u nama mora živjeti.

Koja su sredstva da se ponajprije sami izgradimo? To je dnevna jutarnja meditacija, često prisustvovanje sv. misi i primanje sakramenata, dnevno ispitivanje savjesti i dnevno čitanje duhovnog štiva.

Činimo li to, to će Isus u nama sve više i jače živjeti, razumjet ćemo bolje smisao života i ekonomiju spasa i uvidjet ćemo s kojom ljubavlju naša Ljubav - Isus, ljubi svaku pojedinu dušu.

U svakom času naši protivnici moraju biti svjesni da mi u njima ljubimo nešto, čiju vrijednost oni sami ne spoznaju i da smo im spremni pomoći u najneznatnijim, kao i najznatnijim stvarima.

Karitas mora posvuda upravljati našim stopama. Posve je krivo što se često događa da napadamo na naše protivnike ne razlikujući pri tome krive ideje, koje zastupaju, i njihove besmrtne duše, koje valja spasiti.

Pravo prijateljstvo počiva samo na vjeri u iste vječne istine. Sve ostalo može da je sklad raznih zemnih interesa, egoizma - ali nije prijateljstvo.

Naš član može imati prijatelja samo među uvjerenim katolicima, a počinje li se družiti s protivnicima, to si mora biti u najsitnijem času svoga života svjestan da je on apostol među njima, predstavnik Isusa Krista, o kojemu on daje svjedočanstvo.

LJUBAV PREMA BLIŽNJEMU I DOMOVINI

Volim čovječanstvo, volim male, nepoznate ljude, koji na svojim leđima nose sav teret historije.

Učiniti djelo ljubavi čovjeku koji trpi temelj je svakog duševnog života.

Dan što ga čovjek posveti drugome nije nipošto gubitak već dobitak. Dani u kojima ne učinimo ništa za druge, već samo za se, to su izgubljeni dani.

U katekizmu piše: ako se čovjek moli za se, onda je to iz nužde, a ako se moli za drugoga, onda je iz karitasa i ta molitva više vrijedi. Molimo se dakle jedan za drugoga.

Katolici su dužni pred Bogom voljeti svoju domovinu i raditi bolje nego itko drugi za procvat domovine.

Čovjek, koji ne ljubi neumrlu dušu svoga brata, ne može biti pravi rodoljub. Jer što koristi čovjeku, ako ima sve blago ovoga svijeta, a duša mu je u smrtnom grijehu?

Najbitnije za svakog rodoljuba jest da nastoji da duša njegova i duša njegove braće ne bude u smrtnom grijehu.

Tek kršćanin može pravo ljubiti svoju domovinu. Ljubeći domovinu, ljubi on ponajviše ono što je najvrednije u toj domovini, a to su bez sumnje ljudske duše, a u tim ljudskim dušama njihov neumrli život.

Pravo se rodoljublje ne smije zaustavljati na ovoj zemlji, već ono mora gledati u vječnost.

TRPLJENJE – PATNJA – KRIŽ

Još od mladih dana pratilo je Ivana Merza trpljenje i bol: bila su to tjelesna trpljenja zbog bolesti očiju, zatim boravak u ratu na bojištu, potom nutarnja trpljenja zbog nerazumijevanja svoje okoline i svoga rada. Mnoge zapise o svojoj patnji ostavio nam je u svome dnevniku. Međutim susret s patnjom imao je svoj pozitivni duhovni protuučinak i pridonio je da je mogao duboko zaroniti u otajstvo Kristova križa i shvatiti otkupiteljsku vrijednost trpljenja.

Bol duboko ore dušu i dokumentira bivstvo etike. Gdje nema boli i gdje je sve sito, upravo tamo se najjasnije vide etičke zablude Nietzschea i slično.

Sva je povijest krvlju ispisana, sve su kulturne vrednote produkt boli.

Tko hoće razumjeti kulturu, morao je trpjeti ne samo duševno, nego i tjelesno.

Uvjeren sam da sve ima svoju svrhu, ovaj rad i moje male patnje. Kroz bol čovjek sve vidi drugačije i dublje razumije gorku riječ: život.

Bol je sok života, ona vlada životom i ona je začetnica religija. Gdje nema boli, možemo biti uvjereni da nema pravog života.

Bog već znade što će sa mnom biti. On me neizmjerno voli, pa znade da li je za mene bolje da poginem ili da dalje živim. Pa čemu se bojati, kad On određuje moje putove! Valja živjeti i Njega vječno hvaliti i ne brinuti se za smrtnu opasnost.

Što je život? Neki je dan jedan ležao kod groblja (*na bojištu*), izvrnuo se i leži kao klada, kano da ni živio nije. Zar je onda svrha života uživati, po-

pustiti strasti?! Čudna li smisla, kad smrću sve prestaje.

Zahvalan sam Bogu što sam sudjelovao u ratu, jer me je rat naučio mnogomu što ne bih nikada inače spoznao. Želim živo da opet postanem slobodan i da uskladim svoj život prema onome što sam spoznao da je pravo.

Problem križa mogu sada teoretski studirati i dao Bog da sebi sada stvorim tako snažnu podlogu da u praksi ne podlegnem križu.

Cijelo je kršćanstvo sazdano na žrtvi. Tko ne zna što je žrtva, ne može razumjeti kršćanstva.

Čovjek se sastoji od duše i tijela, zato treba da duša čovječja i tijelo žrtvom iskažu Bogu čast, koji je sve stvorio.

Ako Gospodin želi da trpite i da ne ozdravite, onda se valja predati u Njegove ruke - jer se ni najmanji bacil ne miče bez prisutnosti i djelatnosti Gospodnje.

Trpljenjem čovjek može više učiniti za proširenje Kraljevstva Isusova, negoli velikim radom, učenim raspravama, sjajnim govorima i člancima.

Ako vas je Isus odabrao da budete apostolom u trpljenju, uvjeren sam da će vam dati i snagu da uz sudjelovanje vaše volje taj apostolat dobro izvršite.

Zemaljskim očima možda nećemo vidjeti plodove tog trpljenja, ali gore, u Srcu Božjem, ukazat će nam se koliko je njime duša spaseno, kolikim katoličkim pothvatima je donijelo blagoslova.

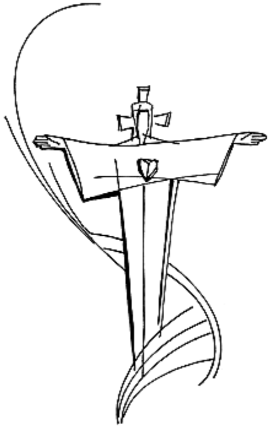
Trpljenje je najjače sredstvo što spasava i posvećuje duše.

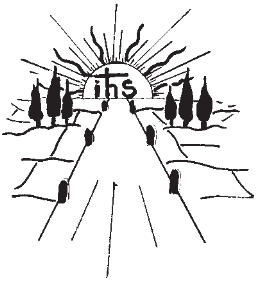
Blago onim dušama koje s radošću primaju iz ruku Gospodnjih svaku bol i sjedinjene s Isusom pridonose je za raširenje Crkve Isusove u dušama i društvu.

Lako je svaki dan primati sv. Pričest i gostiti se s Gospodinom. Oh, kako je čovjeku trpko kada mora da grize i jede tvrdo drvo svetoga križa.

Prilikom operacije stalno sam mislio kako će u nebu biti lijepo.

Pa što je umrijeti; iza toga dolazi drugi svijet. Tamo će biti tako lijepo i veselo!

ihs

TESTAMENT

Predosjećajući da će umrijeti, Ivan je prije odlaska na operaciju sastavio svoju oporuku. Radilo se u stvari o nacrtu natpisa za nadgrobni spomenik. Sastavio ga je na latinskom jeziku. To je bilo ujedno i posljednje što je Ivan napisao u svome životu. U nekoliko rečenica Ivan je sažeo sav svoj život i svoje vjerovanje u budućnost koju mu obećaje Onaj kojemu je povjerovao i posvetio svoj život. U tim riječima nema straha ni neizvjesnosti pred misterijem kojemu ide u susret. Iz svake riječi izvire samo vedra nada i sigurno pouzdanje u vječni život i blaženstvo što vjerniku obećava kršćanska vjera. Ivanova oporuka jest divan zaključak njegova života i kruna njegove pobožnosti. Ove riječi njegove oporuke nalaze se danas uklesane na bijeloj mramornoj ploči nad njegovim grobom u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Ovdje donosimo samo najvažnije misli u hrvatskom prijevodu:

Umro u miru katoličke vjere.
Život mi je bio Krist a smrt dobitak.
Očekujem milosrđe Gospodinovo
i nepodijeljeno, potpuno, vječno
posjedovanje Presvetog Srca Isusova.
Moja je duša postigla cilj za koji je stvorena.

BIBLIOGRAFIJA

Knjige Ivana Merza

1. Ivan MERZ: *Put k suncu*. Odabrani spisi. - Zagreb, Postulatura Ivana Merza, 1978., 179 str.
2. Ivan MERZ: *Put k suncu.* Odabrani tekstovi Ivana Merza. - Zagreb, Filozofsko teološki institut FTI i Postulatura za beatifikaciju I. Merza, 1993. - Drugo nadopunjeno izdanje, 232 str.
3. Ivan MERZ: *Utjecaj liturgije na francuske književnike*. (na francuskom). Doktorska disertacija Ivana Merza. 1. svezak Sabranih djela. Izdavač: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, 1996.g. 303 str.
4. Ivan MERZ: *Plamen za visinama*, Zagreb, FTI, 1999. 128 str.

Cjelovita Bibliografija brojnih članaka, studija i brošura koje je Ivan Merz objavio u raznim časopisima nalazi se u oba izdanja knjige Ivana Merza «Put k suncu».

Biografije i studije o Ivanu Merzu

1. Dragutin KNIEWALD: *Ivan Merz - život i djelovanje*. Zagreb 1932., 254 str.
2. Skupina autora: *Božji čovjek Hrvatske - Dr.Ivan Merz*. Zbirka eseja i članaka. Zagreb 1938., 80 str.
3. Josip VRBANEK: *Vitez Kristov Ivan Merz*, Zagreb 1943., 254 str.
4. Božidar NAGY: *Borac s bijelih planina - Ivan Merz.* Zagreb, Filozofsko-Teološki Institut, 1971. 372 str.
5. Božidar NAGY, DI: *Prijatelj mladih - Ivan Merz*, Zagreb 1974., 132 str.
6. Marin ŠKARICA: *Ivan Merz - iniziatore del movimento liturgico in Croazia* (Ivan Merz, začetnik liturgijskog pokreta u Hrvatskoj), Rim 1975., 511 str.; doktorska disertacija na talijanskom jeziku. Objavljen izvadak.

7. Božidar NAGY: *Ivan Merz - uomo di fede ed educatore alla fede* (Ivan Merz - čovjek vjere i odgojitelj za vjeru), Rim 1977., 354 str.; doktorska disertacija na talijanskom jeziku. Objavljen izvadak.
8. *Pojava i značenje dr. Ivana Merza u Crkvi u Hrvatskoj*. Zbornik radova sa Simpozija održanog 1978.g. prigodom 50. obljetnice smrti Ivana Merza. Zagreb 1979., 130 str.
9. Božidar NAGY: *Tko je Ivan Merz?* Kratak prikaz života i djelovanja Ivana Merza. Zagreb 1980., 88 str.
10. Dragutin KNIEWALD: *Sluga Božji dr. Ivan Merz* (drugo izdanje), Zagreb 1988., 318 str.
11. Dušan ŽANKO: *Svjetlo na gori - Dr. Ivan Merz.* Zagreb 1990.; 75 str.
12. Karoly KNIEWALD: *A lelek tuzharcosa - Dr. Ivan Merz elete*. Szalesi Muvek 1940., 193 str. Prijevod biografije Ivana Merza na mađarskom jeziku.
13. Božidar NAGY: *Ivan Merz, istaknuti laik u svjedočenju Evanđelja*. - Zagreb, Izd. Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza. 1. izdanje 1995., 2. izdanje 1996., 56 str.
14. *Simpozij o Ivanu Merzu 1996. g.* - Radovi objavljeni u časopisu "Obnovljeni Život", br. 3/4 1997.
15. Fabijan VERAJA: *Ivan Merz, Pioniere dell' Azione Cattolica in Croazia*. (Ivan Merz, pionir Katoličke Akcije u Hrvatskoj). Positio super vita, virtutibus et fama sacntitatis. - Roma, Libreria Editrice Vaticana, 1998., 1104 str.
16. Skupina autora: *Ivan Merz – un laic d'avant-garde* (Ivan Merz – avangardni laik). Cijeli broj 385, svibanj 2001. francuskog časopisa «Christ source de vie» posvećen Ivanu Merzu. Na 30 stranica prikazan njegov život i djelovanje na francuskom jeziku.

Časopisi o Ivanu Merzu

1. *Glasilo Postulature - Ivan Merz*. Časopis za promicanje poznavanja i štovanja Ivana Merza. Izlazi u Zagrebu od 1973.g.
2. *Rycerz krzyza bialego - Vitez bijeloga križa.* List I.Merza na poljskom jeziku. Izdaje ga i uređuje Jozef Staszkowian, Gromadka, Poljska. Izlazi od 1993.g.

S A D R Ž A J

KNJIGE

za upoznavanje života, duhovnosti i poruke časnog sluge Božjega Ivana Merza

---

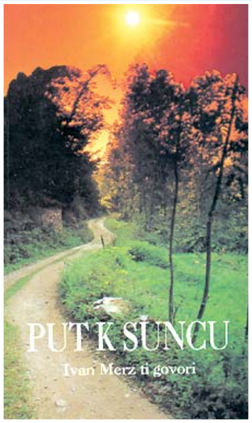
Naručuju se na adresi:

**POSTULATURA
IVANA MERZA
10000 Zagreb, Vlaška 93.
E-mail:
postulatura.merz@ffdi.hr
www.ffdi.hr/ivan-merz**

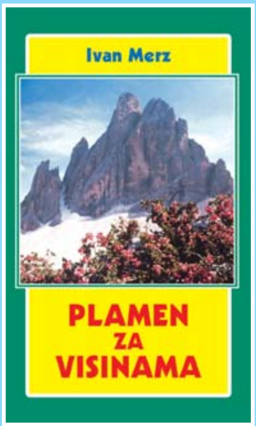
Ivan Merz
LJUBAV I ČISTOĆA

Tekstovi Ivana Merza o ljubavi, braku, ženi, čistoći i božanskoj ljubavi.
Zagreb, FTI, 2002., 260 str.

Ivan Merz
PUT K SUNCU
2. izdanje, Zagreb, FTI, 1993., 232 str.

Ovo izdanje odabranih tekstova Ivana Merza donosi dosada najopširniji izbor iz njegove bogate duhovne baštine. Knjiga je dobila naziv po natpisu s vijenca koji su Ivanu na grob stavili njegovi mladi štovatelji i sljedbenici: »HVALA TI ORLE KRISTOV ŠTO SI NAM POKAZAO PUT K SUNCU«.

Ivan Merz
PLAMEN ZA VISINAMA
Zagreb, FTI, 1999., 128 str.

U svom je dnevniku Ivan Merz napisao: «U meni je plamen za beskrajnim visinama, žar za nepomućenim grljenjem Sina i Oca i Duha.» (12. V. 1920. g.). U ovoj knjizi kroz odabrane tekstove Ivana Merza otkrivamo njegovo iskustvo duhovnoga svijeta katoličke vjere. Pratimo ga na njegovu usponu prema visinama svetosti kamo ga je vodila Božja milost.

ISBN 953-96923-2-6